

1.2 Fenomen vršnjačkog nasilja u školi

Posljednjih desetljeća došlo je do značajnog razvoja u istraživanju fenomena zlostavljanja djece i mladih (CYP). Rješavanje problema koji utječu na dobrobit CYP-a u školskim okruženjima postalo je sve veći prioritet na međunarodnoj razini, uz predloženu vezu između pristupa sigurnom i inkluzivnom školovanju i društvene dobrobiti i prosperiteta, a Ujedinjeni narodi u svom nedavnom izvješću (O'Higgins- Norman i sur., 2022). Doista, UN-ovi ciljevi održivog razvoja (SDGs) nalažu zemljama da se usredotoče na upravljanje problemima, kao što je zlostavljanje u školskim okruženjima, kao prioritet i osiguraju pristup pravednom i inkluzivnom obrazovanju. Ova načela su relevantna za pružanje podrške pristupu sigurnim okruženjima za sve CYP-ove u populaciji učenika sa SDG 16 koji promiče ulogu obrazovanja u podržavanju razvoja miroljubivih i inkluzivnih društava. Prema Olweusu (2013. str. 770), „zlostavljanje od strane vršnjaka predstavlja ozbiljno kršenje temeljnih prava izloženog djeteta ili mladeži” i upravljanje ovim fenomenom je prioritet za pružanje odgovarajućeg obrazovanja.

S obzirom na prioritet koji je dan proučavanju zlostavljanja među CYP-ovima unutar istraživačke literature i prioriteta međunarodne politike, zabrinjavajuće je da i dalje postoji neslaganje u pogledu definiranja i konceptualizacije zlostavljanja (Cornu, Abduvahobov, Laoufi, Liu i Séguy, 2022.; O'Higgins-Norman i sur., 2022). Tradicionalno, zlostavljanje je bilo pod jakim utjecajem definicija koje je razvio Olweus (1993) čija se definicija sastoji od tri kriterija:

- 1) Namjera (želja ili cilj nanošenja štete, zastrašivanja i/ili ponižavanja),
- 2) Ponavljanje i trajanje, i što je najvažnije,
- 3) Neravnoteža moći između pojedinaca u zajedničkom društvenom okruženju (Olweus, 1993; 2013).

Određeni oblik razlike u moći shvaća se kao raznolik i ovisan o kontekstualnim čimbenicima, kao što je, na primjer, fizička razlika u snazi, status društvene grupe unutar grupe vršnjaka ili ekonomski čimbenici. Zlostavljanje se može dogoditi tijekom izravne (tj. licem u lice) ili neizravne (tj. ne uključuje fizičku blizinu ili izravnu osobnu interakciju) interakcije. Može poprimiti niz oblika poput fizičkog (npr. udaranje šakom, nogom), relacijskog (tj. radnje namijenjene narušavanju ugleda ili odnosa), imovinske štete (tj. uništavanje ili krađa osobne imovine) i verbalnog (tj. usmena ili pismena komunikacija s namjerom nanošenja štete). Slučajevi zlostavljanja također se mogu pojaviti u nizu različitih konteksta kao što su škola, zajednica (ali uključujući CYP-ove koji se poznaju iz škole) i online u obliku elektroničkog nasilja.

Međutim, novija literatura dovela je do neslaganja među istraživačima u vezi gledišta ove definicije. Na primjer, neki su sugerirali da bi interakcije mogle biti slične, ali da možda ne ispunjavaju kriterije da se kategoriziraju kao zlostavljanje, pri čemu se sukob između ravnopravnih pojedinaca preko istaknutih čimbenika moći predlaže kao "sukob između jednakih" (Elliot i sur., 2010., str. 534) ili međuljudsku agresiju, a ne epizodu zlostavljanja. Osim toga, također je bilo neslaganja u vezi s ponavljanjem uloga pojavnosti interakcija kako bi se zadovoljili kriteriji da se smatra zlostavljanjem (Wolke & Lereya, 2015). Ova ograničenja u tradicionalnim definicijama zlostavljanja pojačana su s obzirom na veću rasprostranjenost i fokus na fenomen elektroničkog nasilja koje se odvija putem internetskih platformi ili medija. Brzo umnažanje video sadržaja i mogućnost opetovanog dijeljenja poruka ili videodatoteka među društvenim skupinama doprinosi društvenoj složenosti fenomena zlostavljanja i načina na koji se on predočava.

UNESCO-ov znanstveni odbor nedavno je pokušao ponovno pregledati definicije vršnjačkog nasilja u školi prema perspektivi koju su utvrdili kao pristup cjelovitom obrazovanju (Cornu i sur., 2022). Ovaj pristup smješta školu unutar šireg društvenog konteksta u kojem ona postoji, uključujući širu obrazovnu zajednicu, unutar šireg društva i razmatra tehnologije koje podržavaju odnose u ovoj široj predodžbi. Ovaj pristup ima širu perspektivu u pogledu zlostavljanja i pod jakim je utjecajem perspektive društveno-ekološkog okvira (Bronfenbrenner, 1979.; Espelage & Swearer, 2004). Definicija koju su razvili određuje vršnjačko nasilje u školi kao osobno i online ponašanje između učenika unutar društvene mreže koje uzrokuje fizičku, emocionalnu ili društvenu štetu ciljanim učenicima. Karakterizira ga neravnoteža moći koju omogućuju ili koče društvene i institucionalne norme te kontekst škola i obrazovnog sustava. Vršnjačko nasilje podrazumijeva odsustvo učinkovitih odgovora i brige prema meti od strane vršnjaka i odraslih (Cornu et al, 2022).